

Prawa mniejszości narodowych – jak to jest potrzebne

 zw.lt/opinie/prawa-mniejszosci-potrzebne/

•

Od 2000 r. nie ma działającej ustawy ochrony mniejszości narodowych. Choć 2000 r. Litwa bez wyjątków ratyfikowała Konwencję Ramową o ochronie praw mniejszości narodowych i takim sposobem zobowiązała się wdrożyć wymienione w Konwencji prawa, niestety, część tych przepisów nie została ratyfikowana. Z powodu braku tych praw Litwa była wielokrotnie krytykowana przez organizacje międzynarodowe. W styczniu 2016 r. Komitet ds. Likwidacji Dyskryminacji Rasowej (CERD) w swojej publikacji na temat szóstego i ósmego raportu wyraził zaniepokojenie w sprawie braku ochrony praw mniejszości. Rezolucja Nr. CM/ResCMN(2016) 9 Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie wdrożenia Konwencji Ramowej o ochronie praw człowieka także rekomenduje Litwie przyjąć reglamentację mniejszości narodowych, zwracając szczególną uwagę na wdrożenie art. 10 i 11. W raportach Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) w sprawie wyborów parlamentarnych na Litwie z 2014 i 2016 r. zalecane jest zmniejszenie progu wyborczego dla partii mniejszości narodowych.

Zalecenia są przypominane już kilka lat, ale bez znaczących zmian w Sejmie RL. Nie po raz pierwszy w rozmowie z Anatolijusem Lapinskasem, jak i z innymi osobami chroniącymi Litwę od różnych niebezpieczeństw można usłyszeć opinię, iż kwestia prawa mniejszości narodowych i obowiązki regulacji prawnej są sprawami wyłącznie wewnętrznymi. Z jednej strony można zgodzić się z takim stwierdzeniem – Litwa jest odpowiedzialna za prawidłową ratyfikację prawną, która gwarantuje prawa i oczekiwania wszystkim obywateli kraju. Mniejszości narodowe są po pierwsze obywatelami Litwy i których prawa nie są przywilejami. To są wdrożone prawa człowieka w prawie międzynarodowym.

Czy Litwa naprawdę potrzebuje odrębnej ustawy o mniejszościach narodowych? To jest bardziej sprawa dyskusyjna niż prawna. Nie ma różnicy, czy odpowiednie normy byłyby wydzielone od pozostałych ustaw, czy uzupełniając już istniejące przepisy prawne. Do dnia dzisiejszego, zgodnie z obowiązującymi ustawami można

odrębnić kilka ważnych obszarów, które dotychczas nie są odpowiednio dostosowane:

Po pierwsze, jest to kwestia oświaty mniejszości narodowych. Zalecenia Hagi w sprawie oświaty mniejszości narodowych wskazują, iż państwo powinno w proaktywny sposób zapewnić kształcenie przedstawicieli mniejszości narodowych. W zaleceniu podkreśla się, że kształcenie osób w ich językach ojczystych jest bardzo korzystne. Ujednolicenie egzaminu języka litewskiego, a także reorganizacja szkół nie jest naruszeniem praw mniejszości, ale sposób, w jaki się to robi – tak. Zarówno w kwestii ujednolicenia egzaminu, jak i reorganizacji szkół brakuje dialogu z przedstawicielami mniejszości narodowych, zmiany muszą być dokonywane w odpowiednim okresie przejściowym. Dlatego najczęściej przedstawiciele grup z mniejszymi szansami czują się zagrożeni i trudno im się dostosować do nieplanowanych zmian.

Po drugie, prawa wyborcze. OBWE w swoich raportach w sprawie wyborów parlamentarnych na Litwie podkreśla kilka obszarów, które Litwa powinna zmienić w celu zapewnienia właściwego udziału przedstawicieli mniejszości narodowych w życiu politycznym. Istniejący próg wyborczy jest wyzwaniem dla partii mniejszości narodowych, ponieważ nie udziela im wyjątków, nie może konkurować w kwestiach państwowych z innymi partiami. W raporcie także podkreśla się, iż brak informacji o wyborach komplikuje wdrożenie praw wymienionych grup.

Po trzecie, kwestie pisowni imion i nazwisk. Oryginalny zapis imion i nazwisk jest aktualnym problemem nie tylko dla rodzin mieszanych, ale też dla mniejszości. W chwili obecnej nie ma dostosowanych aktów prawnych, zezwalających na wpis „w”. „q” lub „x”, również kombinacje dwóch liter, jak „nn”, „ll” itd. są zabronione. Mniejszości narodowe, w tym przypadku nie tylko Polacy, ale również rodziny żydowskie lub rosyjskie nie mogą córce dać imienia „Anna”, chociaż w Rejestrze Mieszkańców jest kilkaset takich wpisów.

Po czwarte, dwujęzyczne tabliczki. Obecnie dyrektorzy administracji nie są zobowiązani do zapłaty karty za dwujęzyczne tabliczki, ale oficjalne nazwy ulic mogą być dozwolone wyłącznie w języku litewskim. Najwyższy Sąd Administracyjny Litwy w 2009 r. orzekł, iż wg wdrożenia Art. 2 p. 2 Konwencji Ramowej Rząd RL powinien określić procedury wdrożenia warunków przedstawionych w Konwencji i które nie obejmują ustaw Republiki Litewskiej. Dlatego Art. 11 p. 3 Konwencji nie może być bezpośrednio wdrożony, ponieważ muszą być określone warunki i przygotowane odpowiednie przepisy wykonawcze.

Można stwierdzić, iż sytuacja dwujęzycznych tabliczek oraz sytuacji innych wyżej wymienionych kwestii zależy tylko od braku odpowiednich ustaw. Warto podkreślić, iż Departament mniejszości narodowych w czasie sporządzania czwartego sprawozdania o wdrażaniu Konwencji ramowej o ochronie praw mniejszości narodowych na Litwie nie skonsultowała się z organizacjami pozarządowymi (pomimo obietnicy złożonej Europejskiej Fundacji Praw Człowieka, że sprawy zostaną omówione z sektorem NGO), a informacja dla mniejszości narodowych Departamentu jest dostępna wyłącznie w języku litewskim.

Ale nie wszystko jest smutne. Należy zauważyć również pozytywne zmiany. Mer Wilna Remigijus Šimašius wywiesił już nie jedną tabliczkę dekoracyjną w językach mniejszości narodowych. Strony internetowe samorządu oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych są tłumaczone na język polski i rosyjski, a regulacje prawne, zakazujące dyskryminację i mowę nienawiści ze względu na przynależność narodową są zgodne z międzynarodowymi standardami.

Tagi: [Dyskryminacja](#) [Oświata](#) [Pisownia nazwisk](#) [prawa mniejszości narodowych](#)